

سامانه مؤدیان؛
بستر هوشمند سازی نظام مالیاتی و
تحقق عدالت مالیاتی

لله الحمد لله الرحمن الرحيم

شماره مسلسل: ۲۰۷۱۳
کد موضوعی: ۲۳۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

تاریخ انتشار:
۱۴۰۴/۲/۲۰

عنوان گزارش:

سامانه مؤدیان؛ بستر هوشمندسازی نظام مالیاتی و تحقق عدالت مالیاتی

نوع گزارش: طرح / لایحه ☐ راهبردی ☐ نظارتی ☒ پیش نویس قانونی ☐

نام دفتر:

مطالعات بخش عمومی (گروه سیاست‌های مالیاتی)

تهیه و تدوین کنندگان:

جواد اسکندری، محمد امیرعلی (کارشناس حوزه مالیاتی)

مدیر مطالعه:

هادی ترابی فر (گروه سیاست‌های مالیاتی)

ناظر علمی:

سیدعباس پرهیزکاری

گرافیک و صفحه آرایی:

سمیرا صادقی عسکری

ویراستار ادبی:

زهره عطاردی

واژه‌های کلیدی:

۱. قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان
۲. توسعه سامانه مؤدیان
۳. تسهیل تکالیف مؤدیان

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۳/۱۱/۰۱

فهرست مطالب

۶	چکیده.....
۷	خلاصه مدیریتی.....
۸	۱. مقدمه.....
۹	۲. نقاط قوت قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.....
۱۰	۳. فرصت‌های قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.....
۱۰	۱-۳. اطلاعات تولیدشده مطابق قانون.....
۱۱	۲-۳. پوشش تعاملات اقتصادی.....
۱۲	۴. چشم‌اندازهای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.....
۱۵	۵. نتایج اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.....
۱۸	۶. توصیه‌های سیاستی در راستای توسعه قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.....
۲۰	منابع و مآخذ.....

فهرست جدول

۱۲	جدول ۱. تقسیم‌بندی تعاملات اقتصادی.....
----	---

فهرست شکل‌ها

۱۳	شکل ۱. تعداد کشورهایی که تا سال ۱۴۰۱ از اطلاعات اشخاص ثالث در جمع‌آوری داده‌ها استفاده می‌کنند.....
۱۴	شکل ۲. نمودار روند افزایش استفاده از رویکرد خدمات اشخاص ثالث به‌منظور تهیه اظهارنامه پیش‌فرض.....
۱۶	شکل ۳. نمودار آمار اشخاص متصل به سامانه مؤدیان تا پایان آبان‌ماه ۱۴۰۳.....
۱۷	شکل ۴. نمودار تعداد صورت‌حساب‌های ارسالی به سامانه مؤدیان و درصد صورت‌حساب‌های موفق به کل صورت‌حساب‌ها.....
۱۷	شکل ۵. نمودار نسبت تعداد اشخاص متصل به سامانه مؤدیان به تعداد کل اشخاص تا پایان آبان‌ماه ۱۴۰۳.....
۱۸	شکل ۶. نمودار میانگین نسبت فروش مستند و خرید مستند به اطلاعات داخل سامانه‌ای به کل فروش و کل خرید.....

سامانه مؤدیان؛ بستر هوشمندسازی نظام مالیاتی و تحقق عدالت مالیاتی

چکیده

قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، در سال ۱۳۹۸ با هدف ارتقای شفافیت اقتصادی و بهبود عدالت مالیاتی به تصویب رسید. تحقق اهداف این قانون مستلزم اجرای کامل آن در سه حوزه مالیات بر ارزش افزوده، مالیات بر عملکرد و «توسعه سامانه مؤدیان به منظور پوشش معاملات اشخاص غیر تجاری» است. پیش از تصویب این قانون، سازمان امور مالیاتی کشور بر مبنای ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم اقدام به الزام مؤدیان به ثبت اطلاعات می‌کرد، اما اجرای این ماده با چالش‌هایی نظیر نبود ثبت دوطرفه صورت حساب‌ها، اتکای زیاد به آیین‌نامه‌های اجرایی و قابلیت استناد به صورت حساب‌های خارج از سامانه مواجه بود. رفع نواقص ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم، کاهش خطاهای انسانی در فرایند مالیات‌ستانی، تسهیل در ارائه اظهارنامه‌های مالیاتی و گذار از نظام ممیز محور به نظام داده‌محور از جمله مهم‌ترین ویژگی‌های این قانون است.

تحلیل داده‌های رسمی سازمان امور مالیاتی کشور نشان می‌دهد که قانون از منظر فراگیری اجرا در وضعیت قابل قبولی قرار دارد. اجرای کامل قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان علاوه بر مزایای فوق، زمینه را برای توسعه سامانه مؤدیان در آینده با هدف پوشش کامل معاملات به خصوص معاملات اشخاص غیر تجاری مبتنی بر بسته‌های اطلاعاتی استاندارد با عنوان صورت حساب الکترونیکی معاملات و تهیه اظهارنامه پیش فرض مالیات بر مجموع درآمد و مالیات بر عایدی سرمایه نیز فراهم می‌کند. همچنین بررسی تجارب موفق سایر کشورها در این زمینه نیز نشان می‌دهد استفاده از اظهارنامه پیش فرض می‌تواند به تسهیل در انجام تکالیف عموم مؤدیان، بهبود کیفیت داده‌های سازمان امور مالیاتی و توسعه حکمرانی داده‌محور کمک کند.

بیان / شرح مسئله

قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان یکی از قوانینی است که در سال ۱۳۹۸ به منظور ایجاد بستر اجرایی مالیات بر ارزش افزوده و مالیات بر عملکرد مؤدیان به تصویب رسید؛ این قانون، با هدف افزایش شفافیت اقتصادی و نیز جلوگیری از فرار مالیاتی و افزایش درآمدهای مالیاتی کشور تدوین شده است. اتصال سیستمی اطلاعات رویداد مالی و اطلاعات نظام پرداخت بدون دخالت عامل انسانی، فراهم کردن بستر اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده و مالیات عملکرد اشخاص مشمول، مهم‌ترین کارکردهای این قانون هستند. با توجه به اهمیت موضوع، ضروری است که به صورت منظم، میزان پیشرفت اجرای این قانون مورد ارزیابی قرار گیرد و الزامات اجرایی به منظور بهبود عملکرد سامانه مؤدیان و نیز فراهم کردن زیرساخت‌های لازم برای توسعه این سامانه برای پوشش همه معاملات (اعم از معاملات اشخاص تجاری و غیر تجاری) بررسی شود.

نقطه‌نظرات / یافته‌های کلیدی

از ویژگی‌های مهم اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان می‌توان به افزایش شفافیت اقتصادی، کاهش خطاهای انسانی در فرایند مالیات‌ستانی، تسهیل در ارائه اظهارنامه‌های مالیاتی و گذار از نظام ممیزمحور به نظام داده‌محور اشاره کرد. همچنین، تغییر نگرش از «تشکیک در اطلاعات ثبت شده مؤدی» به «اصل صحت اطلاعات» از دیگر تحولات مهم نهادی ناشی از اجرای این قانون است. بررسی داده‌های دریافتی از سازمان امور مالیاتی کشور نشان می‌دهد که طی سال‌های اخیر، اقدامات قابل توجهی در مسیر پیاده‌سازی و اجرای سامانه مؤدیان انجام شده است. افزایش تعداد مؤدیان متصل به سامانه، رشد تعداد و اعتبار صورتحساب‌های الکترونیکی و بهره‌گیری از داده‌ها در تکمیل اظهارنامه‌های مالیات بر ارزش افزوده، از جمله موفقیت‌های شاخص در اجرای این قانون است. همچنین، بهبود میانگین نسبت خرید و فروش ثبت شده در اظهارنامه‌ها، نشان از ارتقای دقت و شفافیت در فرایندهای مالیاتی است. اجرای کامل این قانون، می‌تواند تحول بزرگی در نظام مالیاتی کشور به خصوص در زمینه بهبود فرایندهای مالیاتی و نیز کاهش وابستگی به عوامل انسانی ایجاد کند.

پیشنهاد راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

به منظور بهبود عملکرد سامانه مؤدیان و افزایش اثربخشی قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان پیشنهاد می‌شود:

- اجرای کامل ماده (۱۹) قانون به منظور پیاده‌سازی کامل اظهارنامه پیش فرض مالیات بر عملکرد،
- توسعه آموزش و فرهنگ‌سازی مالیاتی،
- توسعه سامانه مؤدیان به منظور پوشش معاملات اشخاص غیر تجاری.

۱. مقدمه

قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان [۱] به‌عنوان یکی از اصلاحات ساختاری اساسی در نظام مالیاتی کشور، با هدف افزایش شفافیت اقتصادی، کاهش فرار مالیاتی و حرکت به‌سوی مالیات‌ستانی هوشمند و داده‌محور طراحی شده است. این قانون با ایجاد زیرساخت‌های دیجیتال و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، فرایندهای مالیاتی را دگرگون کرده و تحولی جدی در تعاملات مالیاتی میان مؤدیان و سازمان امور مالیاتی کشور به‌وجود آورده است. هدف اصلی این گزارش، ارائه ارزیابی جامع از اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان است تا بدین وسیله الزامات اجرایی برای بهبود عملکرد این سامانه در راستای تحقق اهداف قانون و توسعه این قانون بررسی شود. ارزیابی مذکور با استفاده از مدل SOAR انجام گرفته است. این مدل، یکی از مدل‌های تحلیل مسائل عمومی است که نخستین بار در سال ۲۰۰۳ توسط ژاکلین استاوروس^۱ و دیوید ال کوپرایدر^۲ به‌عنوان ابزاری جدید برای برنامه‌ریزی استراتژیک سازمان و جایگزین مدل SWOT^۳ معرفی شد و بجای نقاط ضعف و تهدیدها بیشتر بر نقاط قوت و فرصت‌ها تأکید دارد [۲]. امروزه این مدل، برای تحلیل موضوعات راهبردی مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرد و در بردارنده چهار رکن اصلی به‌شرح ذیل است:

۱. نقاط قوت (Strengths).

۲. فرصت‌ها (Opportunities).

۳. چشم‌اندازها (Aspirations).

۴. نتایج (Results).

در ادامه گزارش، به‌منظور ارزیابی عملکرد سامانه مؤدیان از جنبه‌های مختلف، ارائه پیشنهادها به‌منظور بهبود کارایی و اثربخشی قانون و توسعه سامانه مؤدیان، موارد زیر بیان شده است:

- نقاط قوت قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان،
- فرصت‌های قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان،
- چشم‌اندازهای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان،
- نتایج اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان،
- توصیه‌های سیاستی در راستای توسعه قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان.

1. Jacqueline Stavros

2. David L. Cooperrider

3. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats

۲. نقاط قوت قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان

پیش از تصویب قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان در سال ۱۳۹۸، زیرساخت‌های قانونی نظام مالیاتی کشور برای ثبت و رهگیری اطلاعات مؤدیان، عمدتاً بر اساس ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم شکل می‌گرفت. مطابق این ماده، سازمان امور مالیاتی کشور مکلف شده بود تا نسبت به شناسایی، جمع‌آوری و ثبت اطلاعات دارایی‌ها و معاملات مالیاتی اقدام کند. در نتیجه، اجرای این ماده به‌عنوان گامی مهم در راستای تحقق نظام مالیاتی مبتنی بر اطلاعات و مقابله با فرار مالیاتی شناخته شد. با این حال، بررسی عملکرد اجرایی این ماده در طی سال‌های پس از تصویب آن، حاکی از آن بود که هر چند اقدامات مؤثری در راستای پیاده‌سازی آن انجام شد، اما همچنان برخی زمینه‌ها نیازمند تقویت و توسعه بیشتر بودند. این تجربیات موجب شد تا مجموعه‌ای از فرصت‌ها برای بهبود و ارتقای نظام اطلاعات مالیاتی شناسایی شود. مجموعه این تجربه‌ها و تلاش‌ها نشان داد که اگرچه ماده (۱۶۹) گامی رو به جلو در مسیر تحقق نظام مالیاتی هوشمند و اطلاعات‌محور بود، اما همچنان نیاز به یک چارچوب قانونی جامع‌تر و کارآمدتر برای پاسخ‌گویی به نیازهای عملیاتی و چالش‌های فناورانه، به‌خصوص در زمینه ثبت، پردازش و اعتبارسنجی اطلاعات صورت‌حساب‌ها و تعاملات مالی مؤدیان وجود داشت. همین ضرورت، زمینه‌ساز تصویب قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان در سال ۱۳۹۸ شد، قانونی که تلاش کرد تا با ایجاد سازوکارهای یکپارچه و دیجیتال، فرایندهای مالیاتی را شفاف‌تر کرده، دقت و کیفیت داده‌ها را افزایش دهد. در ادامه، مهم‌ترین نقاط مثبتی که در اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان مورد توجه قانونگذار بود، تشریح می‌شود:

■ استقرار ثبت دوطرفه صورت‌حساب‌ها: یکی از نقاط مهم در فرایند ارتقای نظام یکپارچه مالیاتی، ایجاد ساختاری برای تطبیق

اطلاعات طرفین معامله بود. در فرایند اجرایی ماده (۱۶۹)، الزام قانونی یا فنی کافی برای ثبت هم‌زمان اطلاعات توسط فروشنده و خریدار وجود نداشت که این موضوع دقت و اعتبار اطلاعات دریافتی را تحت تأثیر قرار می‌داد. لذا تقویت سازوکار ثبت دوطرفه، به‌عنوان یکی از محورهای کلیدی در افزایش شفافیت و کاهش اختلافات اطلاعاتی در قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان مورد توجه قرار گرفت.

■ **تدوین منسجم‌تر و شفاف‌تر آیین‌نامه‌های اجرایی:** بازنگری و انسجام‌بخشی به اسناد پشتیبان اجرایی، به‌منظور تسهیل فهم و اجرای هماهنگ قانون را می‌توان یکی از نقاط مثبت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان محسوب کرد. چراکه در ساختار قبلی مبتنی بر ماده (۱۶۹)، بخش زیادی از فرایندهای عملیاتی و جزئیات فنی اجرای قانون به آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی واگذار شده بود که این امر در برخی موارد منجر به برداشت‌های متفاوت و اجرای ناهمگون در سطوح مختلف شده بود.

■ **تمرکز بر پذیرش اسناد صرفاً از طریق بسترهای رسمی و ثبت شده:** تأکید بر استنادپذیری صرفاً برای اسناد ثبت شده در سامانه‌های رسمی، به‌عنوان یکی از رویکردهای اصلاحی، به‌منظور ارتقای شفافیت اطلاعات و کاهش فرار مالیاتی مورد توجه قانونگذار بوده است. در ساختار مبتنی بر ماده (۱۶۹)، همچنان امکان پذیرش صورت‌حساب‌هایی که از مسیرهای رسمی و سامانه‌ای ثبت نشده بودند، وجود داشت. این مسئله موجب می‌شد که بخشی از تعاملات مالی مؤدیان از دامنه نظارت نظام مالیاتی خارج بماند و کارایی ابزارهای کنترلی کاهش یابد.

■ **توجه به اصل صحت و اعتبار اطلاعات ارسالی از سوی مؤدیان:** حرکت به سمت استقرار نظامی داده‌محور و مبتنی بر صحت‌سنجی و اعتبارسنجی بر خط اطلاعات، یکی از مهم‌ترین نقاط مثبت قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان بوده است. در ساختار قبلی، به دلیل نبود سازوکارهای اطمینان‌بخش برای اعتبارسنجی خودکار اطلاعات، همواره نوعی تردید نسبت به صحت داده‌های ثبت شده توسط مؤدیان وجود داشت. این تردید موجب می‌شد که نظام مالیاتی همچنان مبتنی بر ممیز محوری و قضاوت انسانی باقی بماند و نتواند مبتنی بر داده‌های معتبر و ثبت شده اقدامات لازم را انجام دهد.

۳. فرصت‌های قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان

قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان یکی از قوانینی است که در سال ۱۳۹۸ به منظور ایجاد بستر اجرایی مالیات بر ارزش افزوده به تصویب رسید؛ پروژه سامانه مؤدیان جزء یکی از مهم‌ترین و بزرگ‌ترین پروژه‌های کشور در حوزه اقتصادی است که می‌تواند آثار قابل توجهی در پیشرفت و توسعه نظام اقتصادی کشور و تحول در نظام مالیاتی کشور داشته باشد. از جمله فواید اجرای این پروژه می‌توان به کاهش چشمگیر فرار مالیاتی و بالتبع کاهش کسری بودجه اشاره کرد. اتصال سیستمی اطلاعات رویداد مالی و اطلاعات نظام پرداخت بدون دخالت عامل انسانی، فراهم کردن بستر اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده و نیز تنظیم اظهارنامه‌های مالیات عملکرد اشخاص مشمول، مهم‌ترین کارکردهای این قانون هستند. به منظور بررسی فرصت‌هایی که این قانون ایجاد کرده، لازم است سازوکار حاکم بر قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان تشریح شود.

۱-۳. اطلاعات تولیدشده مطابق قانون

سازوکار کلی قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان به گونه‌ای طراحی شده است که در مجموع دو دسته اطلاعات برای سازمان امور مالیاتی تولید و فراهم می‌شود:

دسته اول، اطلاعات موجود در صورت حساب‌های الکترونیکی شامل نوع محصول، مبلغ و زمان معاملات است که در سامانه مؤدیان ثبت می‌شود. در خصوص این دسته از اطلاعات براساس ماده (۵) قانون، فرایند صدور صورت حساب الکترونیکی معاملات در سامانه مؤدیان به شرح زیر است:

- ۱- صورت حساب الکترونیکی، توسط فروشنده از طریق سامانه مؤدیان صادر می‌شود.
 - ۲- در صورتی که خریدار، مصرف‌کننده نهایی نبوده و عضو سامانه مؤدیان باشد، صورت حساب الکترونیکی صادر شده توسط فروشنده، به صورت خودکار به کارپوشه وی در سامانه مؤدیان منتقل می‌شود.
 - ۳- مؤدیانی که نسبت به اعلام پذیرش یا عدم پذیرش صورت حساب‌ها اقدام نکنند، این عدم اظهار نظر، ظرف مدت سی روز از درج صورت حساب الکترونیکی در کارپوشه آنها، به منزله تأیید صورت حساب مربوط است.
- نکته:** در مورد مؤدیانی که به طور مستقیم با مصرف‌کننده نهایی ارتباط دارند، عملیات صدور صورت حساب الکترونیکی، توسط پایانه فروشگاهی انجام می‌شود.

دسته دوم، اطلاعات تراکنش‌های حساب‌های بانکی مؤدیان است که بانک مرکزی با هدف تطبیق با اطلاعات مندرج در صورت حساب‌های الکترونیکی برای سازمان امور مالیاتی ارسال می‌کند. در خصوص این دسته از اطلاعات، الزاماتی در مواد (۱۰) و (۱۱) قانون، به شرح زیر دیده شده است:

- ۱- مطابق ماده (۱۰) این قانون، اشخاص مشمول مکلفند شماره حساب یا حساب‌های بانکی (با عنوان حساب تجاری) و همچنین شناسه یکتای دستگاه‌های کارت‌خوان بانکی یا درگاه‌های پرداخت الکترونیکی مورد استفاده برای فعالیت شغلی خود را به سازمان امور مالیاتی اعلام کنند.

- ۲- مطابق ماده (۱۱) این قانون، بانک مرکزی موظف است دستگاه‌های کارت‌خوان بانکی و درگاه‌های پرداخت الکترونیکی را ساماندهی کند و اطلاعات تراکنش‌های بانکی حساب‌های بانکی تجاری را به صورت برخط در اختیار سازمان امور مالیاتی قرار دهد.
- پس از ارسال این اطلاعات، سازمان امور مالیاتی کشور اطلاعات موجود در کارپوشه‌های تجاری مؤدیان شامل اطلاعات صورت حساب‌ها و

اطلاعات حساب‌های تجاری مؤدیان را ملاک محاسبه مالیات قرار می‌دهد. در این راستا مطابق ماده (۲۲) این قانون، در صورت نبود تناظر بین اطلاعات صورت حساب‌های الکترونیکی و اطلاعات تراکنش‌های بانکی، معادل ۱۰ درصد مجموع مبلغ فروش انجام شده بدون صدور صورت حساب الکترونیکی مشمول جریمه خواهد بود.

براساس سازوکار کلی اشاره شده، فرصت‌های زیر برای سازمان امور مالیاتی ایجاد شده است:

۱. اطلاعات صورت حساب‌های الکترونیکی (رویدادهای مالی) توسط مؤدیان در سامانه مؤدیان ثبت می‌شوند و اطلاعات تراکنش‌های حساب‌های مرتبط با فعالیت اقتصادی مؤدیان (نظام پرداخت) نیز مطابق ماده (۱۱) این قانون توسط بانک مرکزی و به منظور مطابقت آنها با اطلاعات صورت حساب‌های الکترونیکی برای سازمان امور مالیاتی ارسال می‌شوند و به این ترتیب اتصال سیستمی اطلاعات رویدادهای مالی و نظام پرداخت به عنوان هدف اصلی این قانون به منظور بهبود شفافیت و افزایش درآمدهای مالیاتی کشور محقق خواهد شد.

بر این اساس می‌توان از ماده (۱۱) این قانون به عنوان یکی از کلیدی‌ترین مواد قانون نام برد که در صورت عدم اجرای دقیق آن، تحقق اهداف این قانون نیز دور از انتظار خواهد بود. همچنین مطابق ماده (۱۹) این قانون سازمان امور مالیاتی مکلف است اظهارنامه‌های مالیات بر عملکرد آن دسته از مؤدیان را که تمامی مقررات این قانون را رعایت کرده‌اند و آن را بر مبنای اطلاعات مندرج در سامانه مؤدیان تنظیم و در مهلت مقرر ارائه کرده‌اند از طریق تطبیق با اطلاعات موجود در پایگاه داده سازمان راستی‌آزمایی کرده و در صورت عدم مغایرت با اطلاعات پایگاه مذکور، اظهارنامه تسلیمی را بدون رسیدگی قبول کند.

۲-۳. پوشش تعاملات اقتصادی

به منظور تشریح موضوع پوشش تعاملات اقتصادی در سازوکار قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، لازم است انواع عامل‌های^۱ اقتصادی و نیز انواع تعاملات اقتصادی میان این عامل‌ها تشریح شوند؛ در یک تقسیم‌بندی براساس ادبیات اقتصادی، عامل‌ها به دو دسته کلی زیر قابل تقسیم هستند:

■ **اشخاص تجاری (B):** اشخاص حقیقی صاحبان مشاغل و اشخاص حقوقی^۲،

■ **اشخاص غیر تجاری (C):** اشخاص حقیقی مصرف‌کننده نهایی کالا و خدمت.

براساس این دسته‌بندی به طور کلی چهار حالت زیر برای تمام تعاملات اقتصادی قابل تصور خواهد بود:

۱. **تعاملات B2C:** فروشنده شخص تجاری و خریدار شخص غیر تجاری (مصرف‌کننده نهایی) است.

مانند: فروش‌های انجام شده توسط سوپرمارکت به مصرف‌کننده نهایی.

۲. **تعاملات B2B:** فروشنده و خریدار از اشخاص تجاری هستند.

مانند: فروش‌های بین دو شرکت مثلاً فروش فولاد توسط شرکت تولیدکننده فولاد به شرکت خودروسازی.

۳. **تعاملات C2B:** فروشنده شخص غیر تجاری و خریدار شخص تجاری است.

مانند: فروش طلای دست دوم یا ارز توسط شخص غیر تجاری (مصرف‌کننده نهایی) به طلافروشی.

۴. **تعاملات C2C:** فروشنده و خریدار اشخاص غیر تجاری هستند.

مانند: فروش منزل مسکونی یا خودرو شخصی توسط مصرف‌کننده نهایی به مصرف‌کننده نهایی دیگر کند.

1. Agent

۲. در این تقسیم‌بندی، به صورت تسامحی دولت هم در دسته‌بندی (B) قرار گرفته شده است.

جدول ۱. تقسیم‌بندی تعاملات اقتصادی [۳]

C2C	C2B	B2C	B2B	
اشخاص غیرتجاری	اشخاص غیرتجاری	اشخاص تجاری	اشخاص تجاری	فروشنده
اشخاص غیرتجاری	اشخاص تجاری	اشخاص غیرتجاری	اشخاص تجاری	خریدار
فروش ملک میان دو شخص مصرف‌کننده نهایی	فروش طلا توسط مصرف‌کننده نهایی به طلا فروشی	فروش کالا توسط صاحبان مشاغل به مصرف‌کننده نهایی	فروش مواد اولیه توسط شرکت (الف) به شرکت (ب)	مثال

با توجه به توضیحات ارائه شده در خصوص قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، تمرکز این قانون بر دو دسته اول تعاملات اقتصادی یعنی تعاملات B2B و B2C است و تمام تعاملات مربوط به این دو دسته را به‌طور کامل پوشش می‌دهد. بنابراین، به‌طور خلاصه با توجه به دو سازوکاری که مورد بررسی قرار گرفت، فرصت‌هایی که قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان ایجاد کرده، شامل موارد زیر است:

۱. گذار از «ممیزمحوری به داده‌محوری»،
۲. گذار از «تشکیک در اطلاعات ثبت شده مؤدی به اصل صحت اطلاعات»،
۳. گذار از «نظام مالیاتی سنتی به نظام مالیاتی هوشمند»،
۴. فراهم کردن بستر اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده،
۵. پوشش تمام معاملات مربوط به اشخاص تجاری،
۶. سهولت تهیه اظهارنامه پیش فرض مبتنی بر داده‌های باکیفیت.

۴. چشم‌اندازهای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان

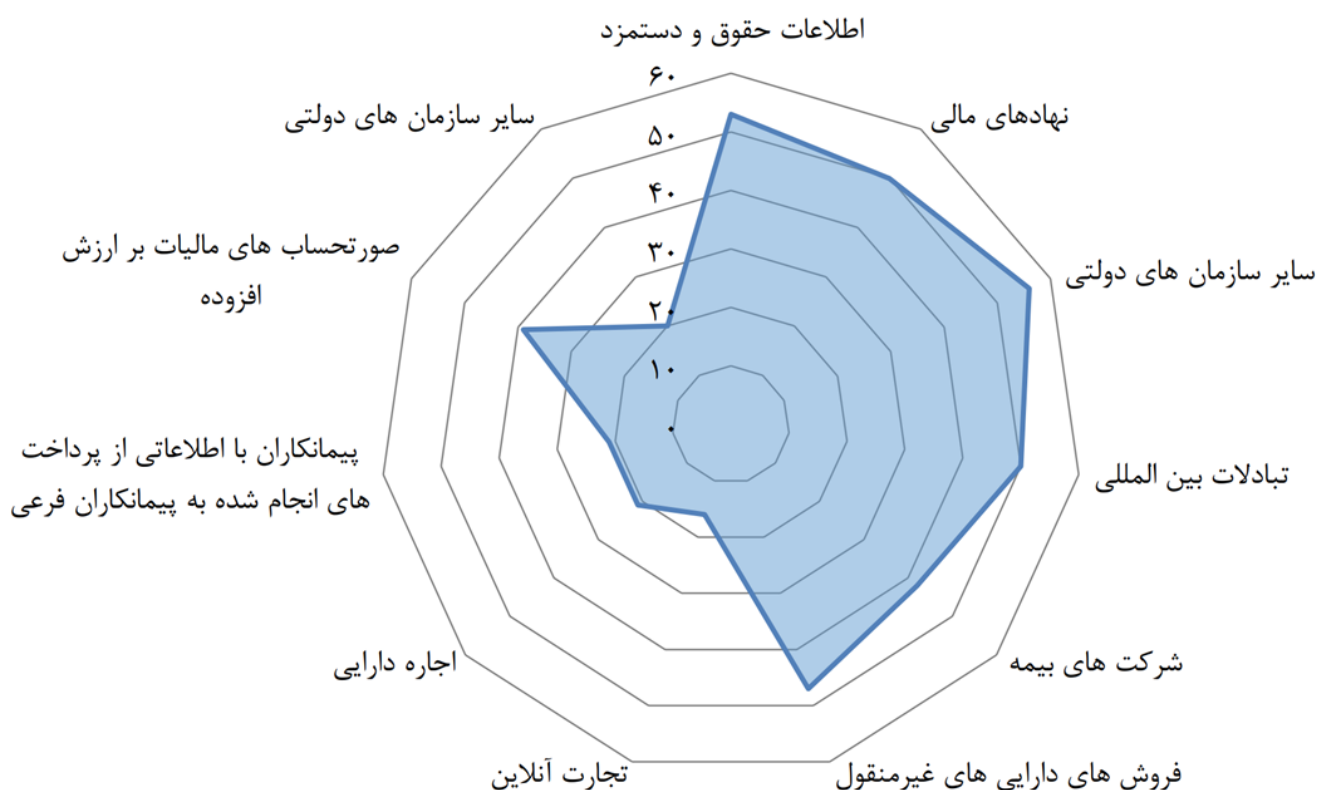
مهم‌ترین چشم‌اندازی که این قانون علاوه بر نقاط قوت و فرصت‌ها ایجاد کرده است، توسعه سامانه مؤدیان و استقرار بستر اجرایی مالیات بر عایدی سرمایه و مالیات بر مجموع درآمد است. توسعه سامانه مؤدیان به مجموعه‌ای از زیرساخت‌ها و فرایندهایی اشاره دارد که با هدف پوشش کامل معاملات و افزایش شفافیت اقتصادی، فراهم کردن امکان تهیه اظهارنامه پیش فرض برای اجرای مالیات بر مجموع درآمد و مالیات بر عایدی سرمایه می‌پردازد.

سامانه مؤدیان در ساختار اولیه خود، به‌طور عمده تعاملات رویدادهای مالی B2B و B2C را تحت پوشش قرار می‌دهد. اجرای کامل قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان زمینه را برای توسعه سامانه مؤدیان در آینده با هدف پوشش کامل معاملات به‌خصوص معاملات اشخاص غیرتجاری و تهیه اظهارنامه پیش فرض مالیات بر مجموع درآمد و مالیات بر عایدی سرمایه نیز فراهم می‌کند. تولید این نوع اظهارنامه مبتنی بر بسته‌های اطلاعاتی استاندارد با عنوان صورت حساب الکترونیکی معاملات است که عمدتاً توسط اشخاص ثالث زیر تولید می‌شوند:

- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور (دفاتر اسناد رسمی)،
- فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (مراکز تعویض پلاک)،
- بانک مرکزی و شبکه بانکی.

همان‌طور که اشاره شد، اطلاعات معاملات اقتصادی در نظام‌های مالیاتی سنتی، توسط خود مؤدی و در قالب اظهارنامه در اختیار سازمان امور مالیاتی قرار می‌گیرد؛ اما در نظام‌های مالیاتی نوین، ارسال این اطلاعات عمدتاً توسط اشخاص ثالث^۱ انجام می‌گیرد. استفاده از اطلاعات اشخاص ثالث به‌عنوان یک رویکرد جدید از نظر کاهش تکالیف مؤدیان و تسهیل فرایند تسلیم اظهارنامه نسبت به رویکرد سنتی یعنی رویکرد الزام مؤدی به تسلیم اظهارنامه مالیاتی برتری دارد. این رویکرد را اولین بار در سال ۱۹۸۸ دانمارک مورد استفاده قرار داد و به‌مرور در سایر کشورها مثل سوئد، فنلاند، استونی، ایسلند، نروژ، سنگاپور، فرانسه، شیلی و اسپانیا مورد استفاده قرار گرفت. تعداد کشورهایی که در زمینه‌های مختلف نظیر ارسال اطلاعات حقوق و دستمزد، اطلاعات سازمان‌های دولتی، فروش دارایی‌های غیرمنقول و ... توسط اشخاص ثالث استفاده می‌کنند، به تفکیک در شکل زیر نشان داده شده است:

شکل ۱. تعداد کشورهایی که تا سال ۲۰۱۹ از اطلاعات اشخاص ثالث در جمع‌آوری داده‌ها استفاده می‌کنند [۴]

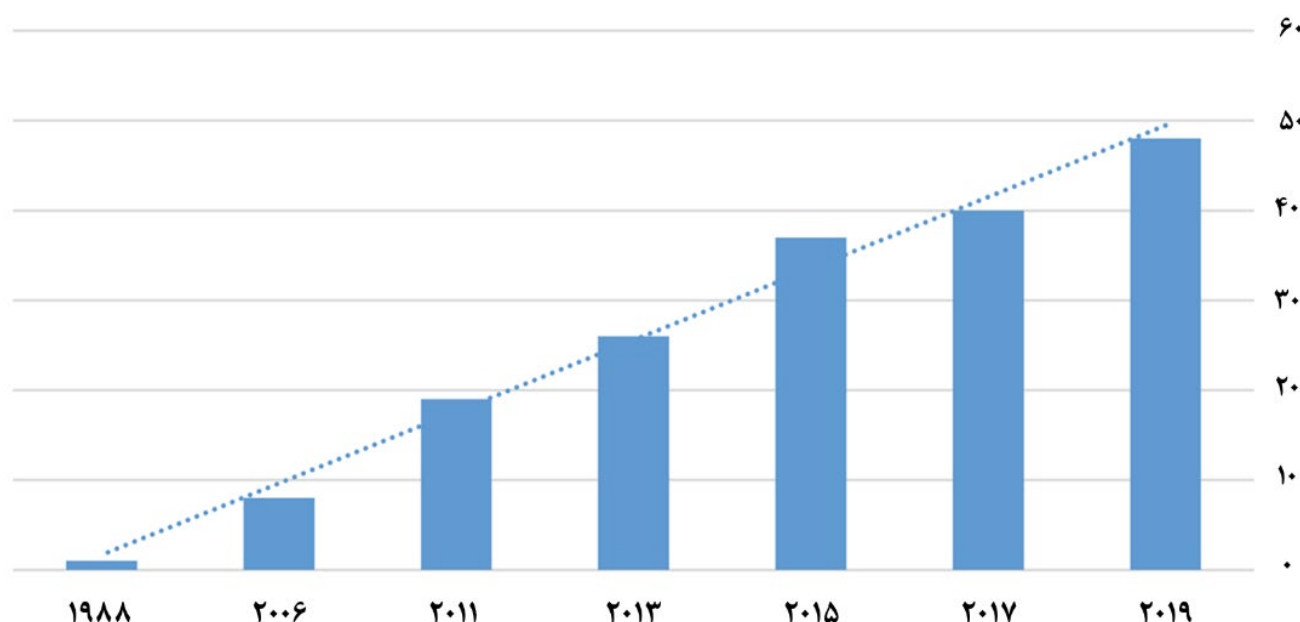
بررسی تجربه کشورهایی که رویکرد استفاده از خدمات اشخاص ثالث را مورد استفاده قرار داده‌اند، نشان می‌دهد که این رویکرد مزایای فراوانی دارد؛ از جمله مهم‌ترین مزایای این رویکرد می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- کاهش قابل توجه هزینه‌های مدیریت نظام مالیاتی،
- پوشش بخش قابل توجهی از درآمدهای اصلی مؤدیان شامل حقوق، بازنشستگی، سود سپرده، سود تقسیمی، یارانه و ... جهت محاسبه مجموع درآمداشخاص،
- پوشش بخش چشمگیری از هزینه‌های مؤدی مانند هزینه اجاره، هزینه‌های نگهداری فرزند، هزینه پرداختی برای بازنشستگی و ... جهت محاسبه هزینه‌های قابل قبول مالیاتی،
- پوشش اطلاعات خرید و فروش دارایی جهت محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه،
- سطح بالای اتوماسیون و کاهش قابل توجه تعامل میان نهاد متولی مالیات و مؤدیان،
- دقت و سرعت بالادر پردازش داده‌های مالیاتی و گزارش نتایج به مؤدیان،
- فراهم شدن امکان اخذ مالیات بر منبع (کسر در منبع).

رویکرد ارائه خدمت توسط اشخاص ثالث به‌عنوان یک رویکرد جدید از نظر کاهش تکالیف مؤدیان، تسهیل فرایند تسلیم اظهارنامه و پذیرش اجتماعی نسبت به رویکرد سنتی برتری دارد. دانمارک استفاده از اطلاعات اشخاص ثالث را برای تنظیم اظهارنامه پیش‌فرض برای اولین بار در سال ۱۹۸۸ مورد استفاده قرار داد. به‌مرور این رویکرد مورد توجه سایر کشورها قرار گرفت و پس از آن بین سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۰ به‌صورت گسترده‌ای در کشورهای سوئد، فنلاند، استونی، ایسلند و نروژ مورد استفاده قرار گرفت. سنگاپور و فرانسه نیز از اوایل سال ۲۰۰۵ استفاده از اظهارنامه پیش‌فرض را شروع کردند. شیلی و اسپانیا از جمله کشورهایی هستند که در سال ۲۰۰۶ نسبت به استفاده از این نوع اظهارنامه اقدام کردند. براساس بررسی‌های انجام شده از سال ۱۹۸۸ که دانمارک استفاده از این رویکرد را آغاز کرد به‌مرور تعداد کشورهایی که این رویکرد را در نظام مالیاتی خود پیاده‌سازی کرده‌اند، روندی صعودی داشته است. شکل زیر روند افزایشی تعداد کشورهایی را که از اظهارنامه پیش‌فرض استفاده می‌کنند، بین سال‌های ۱۹۸۸ تا ۲۰۱۹ نشان می‌دهد:

شکل ۲. نمودار روند افزایش استفاده از رویکرد خدمات اشخاص ثالث به‌منظور تهیه اظهارنامه پیش‌فرض [۵]

تعداد کشورهای استفاده‌کننده از اظهارنامه پیش‌فرض

با توجه به تجربه سایر کشورها و مزایای متعدد این رویکرد، در سال‌های اخیر به‌مرور تعداد کشورهایی که از این روش در پیاده‌سازی نظام مالیاتی خود استفاده کرده‌اند، روندی صعودی داشته است. استفاده از این نوع اظهارنامه به‌عنوان یک رویکرد جدید، از جهات مختلفی مانند کاهش تکالیف مؤدیان و تسهیل فرایند تسلیم اظهارنامه نسبت به رویکرد سنتی تسلیم اظهارنامه برتری دارد. بنابراین در توسعه سامانه مؤدیان، می‌توان با استفاده از رویکرد تولید و ارسال داده از طریق اشخاص ثالث برای تهیه اظهارنامه پیش‌فرض تمام اشخاص استفاده نمود که این امر بستر لازم برای محاسبه عایدی سرمایه و مجموع درآمد را ایجاد خواهد کرد.

با توجه به توضیحات فوق، مهم‌ترین چشم‌اندازی که این قانون ایجاد کرده است، توسعه سامانه مؤدیان و استقرار بستر اجرایی مالیات بر عایدی سرمایه و مالیات بر مجموع درآمد بوده که نتایج زیر را به‌همراه خواهد داشت:

- تسهیل در انجام تکالیف عموم مردم،
- بهبود کیفیت داده‌های سازمان امور مالیاتی،
- توسعه حکمرانی داده‌محور نظام‌های اقتصادی کشور،
- تکمیل و به‌روزرسانی پایگاه اطلاعاتی ماده (۱۶۹ مکرر)،
- اجرای پایه‌های مالیاتی جدید.

۵. نتایج اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان

قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین تحولات نظام مالیاتی کشور در دهه‌های اخیر، با هدف مالیات‌ستانی هوشمند، افزایش شفافیت اقتصادی و کاهش فرار مالیاتی تدوین شده بود. این قانون سازوکارهای اجرایی دقیق و فناوری‌محوری را برای مدیریت تعاملات مالیاتی مؤدیان با سازمان امور مالیاتی طراحی کرده است.

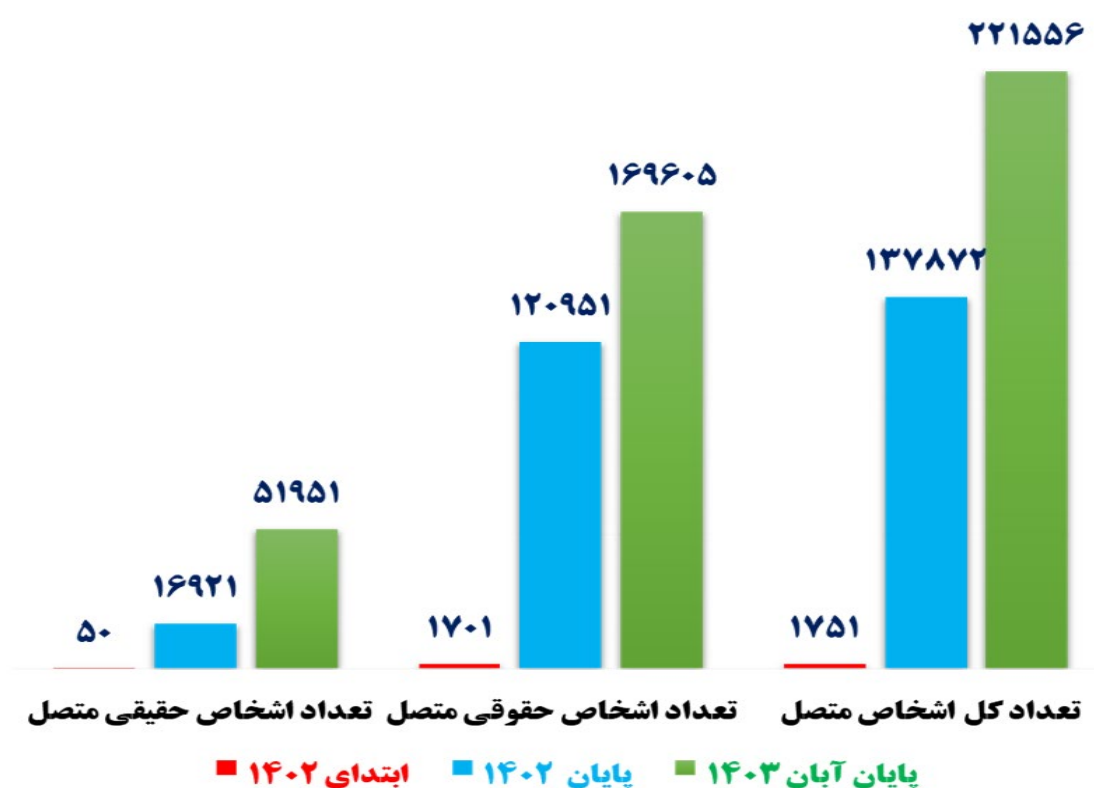
به‌موجب ماده (۳) قانون، سازمان امور مالیاتی مکلف شد ظرف حداکثر ۱۵ ماه از لازم‌الاجرا شدن قانون، زیرساخت‌های لازم برای راه‌اندازی سامانه مؤدیان را ایجاد نماید. از سوی دیگر، اجرای این قانون برای اشخاص تجاری حقیقی (صاحبان مشاغل) به‌دلیل پیچیدگی‌های فنی، مشکلات دسترسی به زیرساخت‌های لازم و عدم آشنایی کافی با الزامات فناوری، با دشواری‌هایی مواجه بود. در واکنش به این شرایط و به‌منظور تعدیل فشارهای وارده، قانون «تسهیل تکالیف مؤدیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان» توسط قانونگذار در تاریخ ۲۳ آبان‌ماه ۱۴۰۲ به تصویب رسید. این قانون، زمان‌بندی جدیدی برای اتصال مؤدیان به سامانه مؤدیان تعیین کرد. در عین حال، برخی از احکام قانون اولیه از جمله جریمه‌های موضوع ماده (۲۲) قانون را به‌طور موقت تعلیق کرد. براساس این اصلاحیه، صورت‌حساب‌هایی که تا پایان سال ۱۴۰۳ خارج از سامانه مؤدیان صادر می‌شوند، به‌صورت موقت قابل قبول محسوب شده و مؤدیان فرصت یافتند بدون نگرانی از جرائم سنگین، فرایند تطبیق خود با سامانه را تکمیل کنند. در همین راستا، از دی‌ماه ۱۴۰۲، پیوستن اشخاص حقیقی به سامانه به‌صورت مرحله‌ای آغاز شد و در سال ۱۴۰۳، تمرکز سازمان بر تکمیل زنجیره صدور صورت‌حساب الکترونیکی، رفع اشکالات نرم‌افزاری سامانه، گسترش خدمات پشتیبانی و تسهیل تعامل مؤدیان با سامانه مؤدیان قرار گرفت.

در ادامه با هدف ارزیابی عملکرد سامانه مؤدیان، با استناد به داده‌های منتشر شده از سوی سازمان امور مالیاتی، به تحلیل آماری شاخص‌های کلیدی مرتبط با عملکرد سامانه مؤدیان پرداخته می‌شود.

۱ تعداد اشخاص متصل به سامانه مؤدیان

براساس آمار دریافتی از سازمان امور مالیاتی کشور تا انتهای آبان‌ماه ۱۴۰۳ تعداد اشخاص حقوقی و حقیقی عضو سامانه مؤدیان که حداقل یک صورت حساب الکترونیکی برای سامانه مؤدیان ارسال کرده‌اند، افزایش قابل توجهی پیدا کرده است. شکل زیر آمار تعداد اشخاص متصل به سامانه مؤدیان را در بازه زمانی از ابتدای سال ۱۴۰۲ تا پایان آبان‌ماه ۱۴۰۳ را نشان می‌دهد:

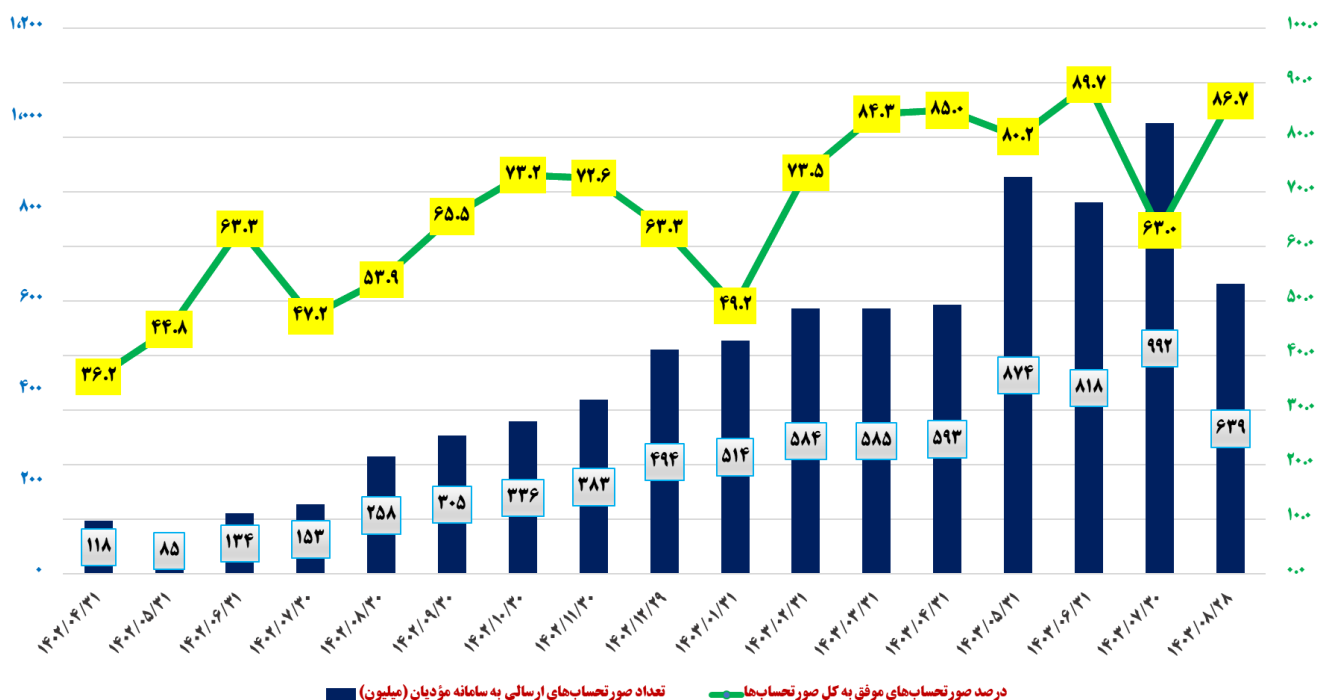
شکل ۳. نمودار آمار اشخاص متصل به سامانه مؤدیان تا پایان آبان‌ماه ۱۴۰۳ [۵]

۲ تعداد صورت حساب‌های الکترونیکی صادر شده

براساس گزارش سازمان امور مالیاتی تعداد صورت حساب‌هایی که اعتبارسنجی شده و مورد قبول سازمان مالیاتی هستند (صورت حساب‌های موفق)، در این بازه افزایشی است. شکل ۴ تعداد کل اشخاص عضو سامانه مؤدیان که حداقل یک صورت حساب الکترونیکی ارسال کرده‌اند (اشخاص متصل) و نیز درصد صورت حساب‌های الکترونیکی موفق به کل صورت حساب‌های ارسالی در بازه زمانی از ابتدای سال ۱۴۰۲ تا پایان آبان‌ماه ۱۴۰۳ را نشان می‌دهد:

شکل ۴. نمودار تعداد صورت حساب های ارسالی به سامانه مؤدیان و درصد صورت حساب های موفق به کل صورت حساب ها [۵]

۳ پوشش اشخاص تجاری در سامانه مؤدیان

سازمان امور مالیاتی با هدف ارزیابی پوشش اشخاص تجاری در سامانه مؤدیان شاخصی را با عنوان نسبت «تعداد اشخاص متصل به سامانه مؤدیان به کل اشخاص بالقوه» طراحی کرده که در پایان آبان ماه سال ۱۴۰۳ این سهم به بیش از ۶۵ درصد رسیده است. شکل ۵ شاخص مذکور را تا پایان آبان ماه ۱۴۰۳ نشان می دهد:

شکل ۵. نمودار نسبت تعداد اشخاص متصل به سامانه مؤدیان به تعداد کل اشخاص تا پایان آبان ماه ۱۴۰۳ [۵]

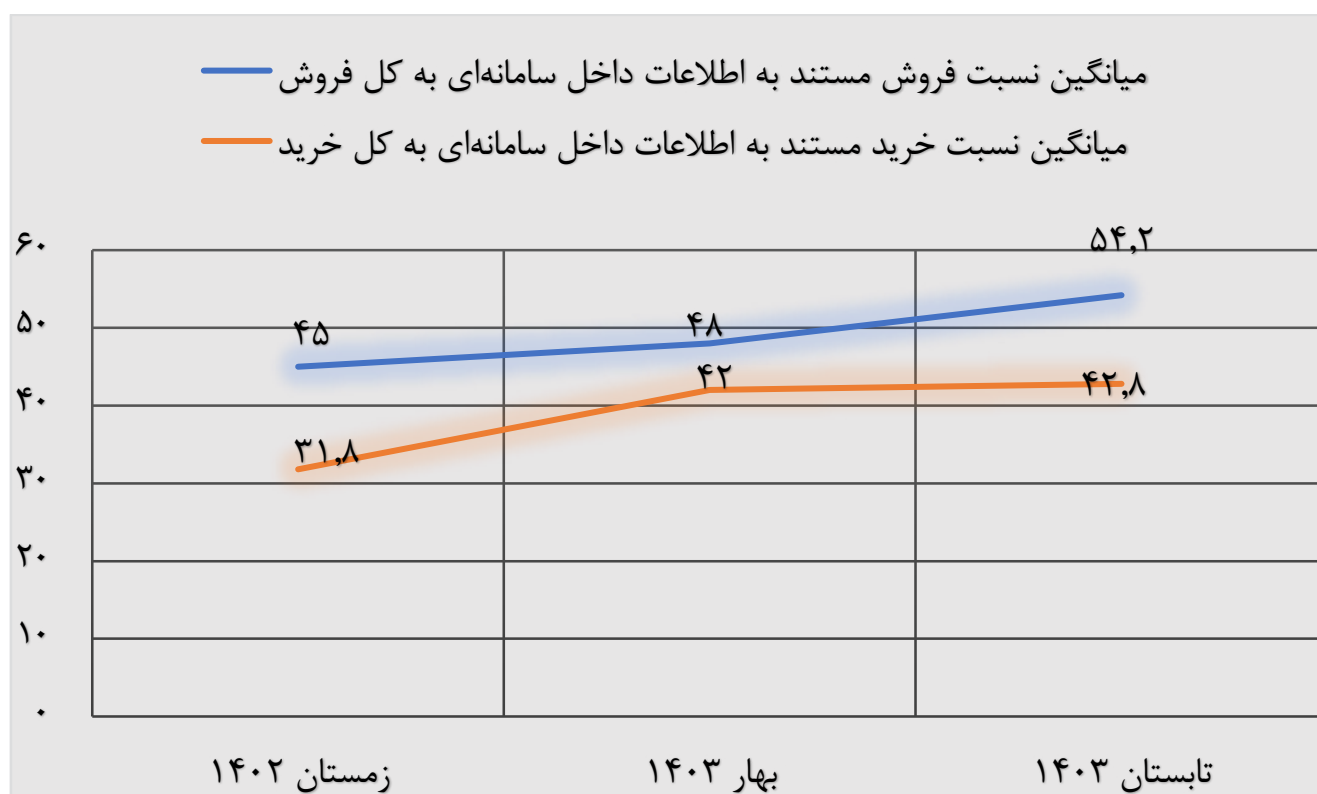

۴ میزان پیشرفت تکمیل اظهارنامه‌های پیش فرض

منظور از تهیه اظهارنامه‌های پیش فرض، اظهارنامه‌هایی است که براساس اطلاعات صورت حساب‌های الکترونیکی صادر شده از طریق سامانه مؤدیان تکمیل شده‌اند. اجرای این اظهارنامه از دوره زمستان مالیات بر ارزش افزوده سال ۱۴۰۲ یکی از مهم‌ترین اقدامات سازمان امور مالیاتی در راستای اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان است که به موجب ماده (۳) «قانون تسهیل تکالیف مؤدیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان» اجرایی شده است.

براساس گزارش سازمان امور مالیاتی کشور به رغم اینکه مؤدیان می‌توانند علاوه بر اطلاعات داخل سامانه، اطلاعات خود را به صورت دستی وارد کنند، آمارها نشان از رشد میانگین نسبت پوشش خرید و فروش مندرج در اظهارنامه‌ها به کل خرید و فروش مؤدی می‌دهد. شکل ۶ آمار درصد پوشش خرید و فروش مندرج در اظهارنامه‌ها مبتنی بر صورت حساب‌های الکترونیکی به کل خرید و فروش مؤدی را نشان می‌دهد:

شکل ۶: نمودار میانگین نسبت فروش مستند و خرید مستند به اطلاعات داخل سامانه‌ای به کل فروش و کل خرید [۵]

۶. توصیه‌های سیاستی در راستای توسعه قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان

قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان که در مهرماه ۱۳۹۸ تصویب شد، یکی از مهم‌ترین اصلاحات ساختاری نظام مالیاتی کشور به شمار می‌رود. این قانون با هدف افزایش شفافیت اقتصادی، کاهش فرار مالیاتی و حرکت به سمت مالیات‌ستانی هوشمند و داده‌محور طراحی شده است. این قانون که در راستای رفع نواقص ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم و به منظور ارتقای شفافیت مالیاتی، مبارزه با فرار مالیاتی، تلاش برای کاهش خطاهای انسانی در فرایند مالیات‌ستانی، تسهیل در ارائه اظهارنامه‌های مالیاتی و گذار از نظام ممیزمحور به نظام داده‌محور

به تصویب رسید. بررسی داده‌های دریافتی از سازمان امور مالیاتی کشور نشان می‌دهد که طی سال‌های اخیر، اقدامات قابل توجهی در مسیر پیاده‌سازی و اجرای سامانه مؤدیان انجام شده است. افزایش تعداد مؤدیان متصل به سامانه، رشد تعداد و اعتبار صورت‌حساب‌های الکترونیکی و بهره‌گیری از داده‌ها در تکمیل اظهارنامه‌های مالیات بر ارزش افزوده، از جمله موفقیت‌های شاخص در اجرای این قانون است. همچنین، بهبود میانگین نسبت خرید و فروش ثبت شده در اظهارنامه‌ها، نشانه‌ای از ارتقای دقت و شفافیت در فرایندهای مالیاتی است. به‌منظور بهبود اثربخشی و کارایی قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان می‌توان به نکات زیر توجه کرد:

۱ اجرای ماده (۱۹) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان با هدف تهیه اظهارنامه پیش‌فرض مالیات عملکرد مؤدیان، یکی از مواد کلیدی قانون است که باید سازمان امور مالیاتی نسبت به تکمیل پیاده‌سازی آن اقدام کند.

۲ سازمان امور مالیاتی در زمینه فرهنگ‌سازی مالیاتی باید به‌گونه‌ای عمل کند تا تعداد مؤدیانی که نسبت به انجام تکالیف قانونی خود اقدام می‌کنند، افزایش یابد.

۳ براساس قانون تسهیل تکالیف مؤدیان در اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، سازمان امور مالیاتی موظف است تا پایان سال ۱۴۰۳ همه مؤدیان فراخوان نشده را برای اجرای مالیات بر ارزش افزوده، فراخوان نماید، اما پوشش فراخوان تاکنون تکمیل نشده و لازم است در این زمینه به‌صورت جدی اقدام شود.

۴ با توجه به اینکه سامانه مؤدیان تنها تعاملات میان مؤدیان با یکدیگر و مؤدیان با اشخاص غیر تجاری را پوشش می‌دهد، لازم است سازمان امور مالیاتی نسبت به تکمیل زیرساخت اجرایی برای پوشش همه انواع معاملات میان اشخاص غیر تجاری را نیز فراهم کند. با توجه به توضیحات فوق بدون شک از جمله فواید اجرای این پروژه می‌توان به کاهش چشمگیر فرار مالیاتی و بالتبع کاهش کسری بودجه اشاره کرد. همچنین اجرای کامل این قانون می‌تواند علاوه بر تغییر پارادایم‌هایی مثل گذار از «میزمحوری به داده‌محوری» و گذار از «تشکیک در اطلاعات ثبت شده مؤدی به اصل صحت اطلاعات» که در نظام مالیاتی خواهد داشت، در سایر حوزه‌ها مثل مبارزه با پولشویی، مبارزه با قاچاق کالا و ارز و ... نیز مؤثر باشد.

اجرای کامل قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان علاوه بر مزایای فوق، زمینه را برای توسعه سامانه مؤدیان در آینده با هدف پوشش کامل معاملات به‌خصوص معاملات اشخاص غیر تجاری و تهیه اظهارنامه پیش‌فرض مالیات بر مجموع درآمد و مالیات بر عایدی سرمایه نیز فراهم می‌کند. تولید این نوع اظهارنامه مبتنی بر بسته‌های اطلاعاتی استاندارد با عنوان صورت‌حساب الکترونیکی معاملات است که توسط اشخاص ثالث نظیر سازمان ثبت اسناد و املاک کشور (دفاتر اسناد رسمی)، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (مراکز تعویض پلاک)، بانک مرکزی و شبکه بانکی تولید می‌شوند. از جمله مهم‌ترین مزایای استفاده از اشخاص ثالث می‌توان به کاهش چشمگیر هزینه‌های مدیریت نظام مالیاتی، پوشش اطلاعات خرید و فروش دارایی جهت محاسبه مالیات بر عایدی سرمایه، پوشش بخش قابل توجهی از درآمدهای اصلی مؤدیان شامل حقوق، بازنشستگی، سود سپرده، سود تقسیمی، یارانه و ... جهت محاسبه مالیات بر مجموع درآمد، پوشش هزینه‌های مؤدی مثل هزینه اجاره، هزینه پرداختی برای بازنشستگی و ... جهت محاسبه هزینه‌های قابل قبول مالیاتی، سطح بالای اتوماسیون و کاهش قابل توجه تعامل میان سازمان امور مالیاتی و مؤدیان و دقت و سرعت بالا در پردازش داده‌ها اشاره کرد.

منابع و مأخذ

- [۱] قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، مصوب ۱۳۹۸/۰۸/۱۳.
- [2] Stavros, J., Cooperrider, D., & Kelley, D. L. (2003). Strategic inquiry appreciative intent: inspiration to SOAR, a new framework for strategic planning. *AI Practitioner*, 5(4), 10-17.
- [۳] اسکندری، جواد و تجریشی، سعید. طراحی بستر اجرای «مالیات بر عایدی سرمایه» و «مالیات بر مجموع درآمد» مبتنی بر تجارب کشورها، مرکز پژوهش‌های مجلس، اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۲، شماره مسلسل: ۱۸۹۳۲.
- [4] OECD (2021). Inheritance Taxation in OECD Countries, OECD Tax Policy Studies, OECD Publishing, Paris, page: 106.
- [۵] داده‌های سازمان امور مالیاتی کشور.

گزیده سیاستی

قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، بستری برای ارتقای شفافیت اقتصادی و بهبود عدالت مالیاتی است. تحقق اهداف این قانون مستلزم اجرای کامل آن در سه حوزه مالیات بر ارزش افزوده، مالیات بر عملکرد و توسعه سامانه مؤدیان به‌منظور پوشش معاملات اشخاص غیرتجاری است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir